

שיעור בעניני פרשת השבוע

פרשת נשא

לבני ארץ ישראל תובב"א – שנת תש"פ לפ"ק

הייחוד למטה בכ"י קודש מעורר צעקה עמוקה לעומת הרע המתנגד אליו, לגלות את עצמיות הטוב, והמסתעף

את הסוטה, ולהביאה לידי קללה, כדכתיב "יתן ה' אותך לאלה
בתוך עמך" (שס פסוק כ"א), וצ"ב.

ותירץ הזוה"ק, ודאי כהנא לדא חזי, בגין דאיהו שושבינא
למטרוניתא, וכל נשי עלמא מתברכן בכנסת ישראל,
וכהנא קאים לאתקנא מילי דמטרוניתא, ולעינא בכל מה
דאצטריך. ואי תימא דאיהו עביד דינא, לאו הכי, אלא לאסגאה
שלמא בעלמא קא אשתדל בהאי, ולאסגאה חסד, דאי היא
אתתא אשתכחת זכאה, כהנא אסגי שלמא בהו, ולא עוד אלא
דמתעברא בברא דכר, ואתעביד שלמא על ידיה. ואי לא
אשתכחת זכאה, איהו לא עביד דינא, אלא ההוא שמא קדישא
דאיהי קא משקרת ביה, הוא עביד דינא, והוא בדיק לה, עכ"ל.
והיינו לומר כי עיקר כוונת הכהן במעשה זה אכן הוא רק
להמשיך עליה ברכות, ע"ד "ואם לא נטמאה האשה וטהרה
הוא, ונקתה ונזרעה זרע" (פסוק כ"ט), ואילו אם טמאה היא
צריכה היא עצמה להודות בכך, וכאשר היא איננה מודה בדבר,
שוב נוקט הכהן כי כנראה טהורה היא, וכל השתדלותו אינו
אלא להתחסד עמה, ולברר את טהרתה. ובירור זה מוטל על
הכהן מכיון שהוא נחשב כשושבינא דמטרוניתא, והוא עוסק
בעסקי המטרוניתא, וה"נ כל אשה בישראל הינה משל אל
המטרוניתא, ולכן צריך הכהן לברר את טהרתה, ולהמשיך עליה
חסדים. אך למעשה עדיין צ"ע ליישב את קושיית הזוה"ק,
שהרי סוף כל סוף צריך הכהן ג"כ להשקות את האשה ב"מי

א.

פרשת סוטה ופרשת נזיר הבאים ג"כ כהכנה
למתן תורה

הנה בפרשה זו נכתב בתורה פרשת סוטה, וסמך ליה פרשת
נזיר, ובעניינים אלו בא ג"כ העסק בימי הספירה, וכנודע
מה דאיתא בזוה"ק (מ"ג ל"א), דקרבן העומר הבא מן השעורים
הוא כדוגמת קרבן סוטה, והוא בא לבדוק את טהרת כנסת
ישראל לדודה. וכן נודע מה שכתב האר"ז"ל (פע"מ ספיה"ע ז'),
כי גידול השערות בימי העומר שלא לגלחם הוא כדוגמת נזיר
שנאמר בו "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו" (נמדנר ו, ס),
ועניינים אלו באים כהכנה למתן תורה, וכדיבואר.

בירור טהרת הסוטה ע"י הכהן איש החסד,
שושבינא דמטרוניתא

והנה בענין הסוטה כתיב "איש איש כי תשטה אשתו ומעלה
בו מעל וכו', והביא האיש את אשתו אל הכהן" (שס
ה, י"טו), ואיתא בזוה"ק (שס קגד), הכא אית לאסתכלא, הא
כהנא אסיר ליה בדינא, בגין דלא יפגים ההוא אתר דאחיד ביה,
ואת אמרת "והביא האיש את אשתו אל הכהן" למידן דינהא.
וכוונת הזוה"ק להקשות, כי הכהן הרי הינו איש החסד, וכל
עניינו הוא להמשיך ברכות וחסדים על ישראל בכל עת, ומה
זאת שבפרשה זו נעשה הכהן שליח של מידת הדין, להשקות

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

ודאי, ע"ד 'הודאי שמו כן תהלתו', דהאור של שם הוי"ה הוא בבחי' ודאות, ואין בו כל ספק, ושוב אי אפשר לסמוך בבירור טהרת הסוטה על חזקה דמעיקרא גרידא, ואע"פ שבשאר בירורי התורה דעלמא אכן מכריעים את הספק ע"פ חזקה זו, מ"מ הכרעה זו אינה מסלקת לגמרי את הספק, ואי אפשר לה לקבוע כי במציאות אין כאן ספק, אלא שהנהגת התורה במצב זה באה ע"פ בירורים שכליים שיש להם שייכות אל הנהגת העולם הזה, וניתן לסמוך עליהם בזה העולם. אולם כאשר מתעורר ספק ביחוד שלמטה שהוא דוגמא אל הייחוד למעלה, אזי בהכרח לברר בהחלט כי טהורה היא, דאין התורה חפצה שידור האיש עם אשתו בסברו כי אליבא דאמת יתכן שהיא זונה, ולכן לגבי ענין זה בהכרח תלות את הדבר בנס, ולברר ספק זה ע"י שם הוי"ה בעצמו, ואשר זהו בירור נעלה ביותר הנמשך מצד המדרגה שלמעלה מן העולם, למעלה מכל הבירורים שהשכל הטבעי יכול לברר, אלא ה"ז בא ע"פ השכל הנעלם שזוכים בו מכח האמונה, דהאמונה הינה כח בנפש אשר על ידו ניתן להשיג עניינים שלמעלה מן השכל, ומצד בחי' זו נמשכת ודאות ברורה כזו שאין השכל יכול לעמוד עליה, וה"נ ע"י מתבררת טהרת הסוטה בוודאות גמורה. ומבחי' זו נמשך ג"כ מקור ענין סוד הייחוד, מה שהצדיקים מייחדים ייחודים, דזהו בסוד שם הוי"ה, בחי' רזא דאחד, ואשר השגתו באה ע"י כוחות שלמעלה מן השכל.

והזינן נמי כי בירור הספיקות ע"י החושן בא ג"כ מכח השם המפורש שהיה מונח בו (רש"י שמות כמ, ט), וגם בירור זה בא באופן של ודאות, והיינו כיסוד הנ"ל, דבירור הספיקות בהחלט בא מכח שם הוי"ה שהוא בבחי' ודאות. ובכך מנעינים ג"כ את עמלק שבגימ' ספק, שהרי כתיב "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק" (שם י, טו), ופירש"י, דנשבע הקב"ה שאין שמו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו, ונמצא כי שלימות שם הוי"ה מברר בתכלית את עמלק שבגימ' ספ"ק.

השוואת טומאת סוטה וטומאת נדה אל טומאה דעלמא הנחשב כאיסור לגבי קדשים

והנה אם צדקו דברינו, אזי צ"ב לכאורה איך ילפינן מן הספק דסוטה הנוגע אל סוד הייחוד, אל כל ספק טומאה ברשות היחיד שספקו לחומרא (סוטה כמ:). ונראה כי אדרבה, עומק השוואה זו אכן נמשך מכח יסוד הנ"ל, דהנה בענין הטומאה הרי אין עבירה לאדם בעצם היותו טמא, אלא שיש לו איסור לאכול קדשים בטומאה, ולבוא אל המקדש בטומאה, וזאת מכיון שדבר קדוש השייך להקדש הינו נמשך מעולם נעלה יותר, והוא מקושר אל בית המקדש, ולכן נוהג בו חומרה יתירה מאשר בענייני חולין. וה"נ נימא כי זיווג איש ואשה לא היה צריך להיחשב בעצם כענין של קודש, אלא היו צריכים לדונו כענין של איסור והיתר, שלא יהא בו חסרון כשאיירע בו מצב של ספק. ואף אי נימא דספק דאורייתא מדאורייתא

המרים המאריים" (פסוק כ"ד), "והיתה אם נטמאה, ותמעול מעל באישה, ובאו בה המים המאריים למרים, וצבתה בטנה ונפלה ירכה, והיתה האשה לאלה בקרב עמה" (פסוק כ"ו), ונמצא כי במצב שכזה נמשכים ע"י הכהן גבורות ממש, ושוב צ"ע מה שפירש הזוה"ק כי במעשה זה לא בא הכהן אלא להמשיך ברכות בלבד, וצ"ב.

הייחוד למטה שרשו בסוד הייחוד, הכרעת הספק שבו ע"י ודאות שם ה', לעומת קל"י עמל"ק

וביאור הענין הוא, בהקדם, דהנה אופן בירור טהרת הסוטה הוא חידוש שבתורה, וכפי שכתב הרמב"ן (שם פסוק כ'), דאין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל. ונתבאר עניינו במקום אחר, בהקדם עוד, דהנה כל הצורך לברר את טהרת הסוטה ע"י נס ופלא הוא לכאורה דבר תמוה, שהרי אע"פ שבמעשה זה נתעורר ספק עליה על שנסתרה תחת בעלה, מ"מ הרי יש לה חזקת כשרות, חזקת טהרה, וע"פ כללי בירורי הספיקות שהתורה סומכת עליהם בכל מקום יש להחשיבה בעצם כטהורה. ואע"פ שרגליים לדבר, שהרי קינא לה ונסתרה (סוטה ג:), מ"מ לכאורה אין די בכך לאסרה על בעלה, ושוב צ"ב אמאי הוצרכה התורה לברר את טהרתה ע"י נס דייקא, וצ"ב.

ונתבאר כי בירור זה בא ע"ד נס ופלא מאחר שכל זיווג יש לו שייכות אל שם ה', וכדאיתא בגמ' (שם יו:), דאיש ואשה שזכו שכינה ביניהן, ופירש"י, שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש וה"י באשה. ולא עוד אלא שבאותיות י"ה אלו נכללים בדרך העלמה כל ד' אותיות הוי"ה, שהרי י"ה במילוי [יו"ד ה"א] בגימ' הוי"ה. עוד נודע כי השלמת אותיות ו"ה באיש ואשה, להוציא מן הכח אל הפועל את ההתכללות הנ"ל הבאה מצד שורש הדברים, ה"ז בא ע"י ה'כתובה', נוט' כתב ו"ה (קול אליהו להג"א פר' מי שרה). וכמו"כ כל ייחוד למטה הינו דוגמא אל ייחוד כנסת ישראל עם דודה, ואשר ייחוד זה נמשך ממקור נעלה שלמעלה מן השכל, ולכן הקב"ה הוא המזווג זיווגים (נר"י סמ, ד), להיותם בבחי' זיווגים עליונים הנמשכים מבחי' שם הוי"ה. וכן נמי הייחוד למטה יש לו שייכות אל סוד הייחוד העליון, שהרי הייחוד למטה הוא בסוד שם 'אדם' הנמשך לאחר הנישואין (נלש"ט ס, ג), והוא ענין הוי"ה במילוי אלפי"ן שבגימ' אד"ם (מקו"ו ק"א), והמילוי שבו גרידא בגימ' חו"ה, ושם הוי"ה בבחי' זו רומז אל סוד רשות היחיד שרחבו ארבעה טפחים וגבהו עשרה טפחים (שנ"ט ו), וה"נ שם הוי"ה יש בו ד' אותיות פשוטות, ובמילואו יש בו י' אותיות (מקו"ו סט), ועכ"פ נמצא כי האד"ם הוא בסוד רשות היחיד, ועל כך נאמר דאיש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהם.

ומעתה הנה מאחר שבייחוד איש ואשה בא העסק בבחי' שם הוי"ה, שוב צריך בירור הספק שבו לבוא בגדר

רוח סערה וקדושה לעומת רוח שטות דסט"א

וביתר הרחבה, הנה בענין הסוטה נאמר "איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל" (נמדנר ה, יג), ודרשו חז"ל (סוטה ג), "תשטה" לשון שטות, דאין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. והיינו לומר כי בסוטה זו נאחזה רוח שטות מצד הטומאה, והיא נמשכת מן הנחש, ומיצר הרע, ורוח זו התגברה על השכל, עד שהיא אבדה את דעתה לגמרי, והיא פעלה ללא שכל, ומכח זה בא היצר הרע להפריד את הייחוד בינה ובין בעלה. אמנם כדרך שישנו רוח שטות דסט"א שלמטה מן השכל, כן לעומת זאת ישנו רוח שטות דקדושה שהוא למעלה מן השכל, והיינו דכתיב "ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו" (שם פסוק י"ד), ורוח קנאה זו הינה ג"כ למעלה מן השכל, ועד כי אפילו הבעל עצמו אינו יודע מהיכן באה אליו רוח זו, ואליבא דאמת נמשך זאת מכח הקשר האמיץ שנתהווה ביניהם בעת החופה כנ"ל, ואשר זהו קשר חזק ביותר שלמעלה מן השכל, ולא ניתן להפרידו כנ"ל, ומבחי' זו חל על הבעל רוח קנאה לעומת הרוח שטות של הסט"א.

ובשורש הדברים נמשכת רוח קנאה זו מבחי' סוד השערות, והוא ענין הארת השכל הנעלם שאין לו מקום להתגלות ע"י החושים ושאר כל הכלים שיש לאדם, ואשר על ידם מתגלה פנימיות השכל שבבחי' ל"ב נתיבות החכמה ונ' שערי בינה, ואילו השכל הנעלם הינו שכל נעלה יותר, בבחי' מוחא סתימאה דאריך שלמעלה מל"ב נתיבות החכמה, ושכל נעלה זה אינו יכול להתגלות אלא רק ע"י צינורות דקים ממש, וזהו בחי' סוד השערות. וה"נ בבחי' זו מושרש ג"כ סוד הייחוד, דסוד זה אינו נמשך מן השכל דעלמא, אלא הוא נמשך מן השכל הנעלם המתגלה ע"י השערות, ומכח שכל נעלה זה נמשך אל הבעל רוח קנאה זו, לקנאות על הסוטה, והוא בבחי' רוח סערה, וכנודע כי שער וסערה הם אותו הענין.

ואליבא דאמת צריך היה רוח קנאה זה להתעורר אצל האשה, דעל ידו היה ביכולתה להתגבר על הרוח שטות דסט"א שנאחזה בה, והיינו ע"ד מה שנתבאר במקום אחר, בענין מה דכתיב "צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה" (דנניס כג, כז), ומיניה ילפינן כי אונס רחמנא פטריה (צ"ק כ"ט), אך בכל זאת מצינו כי אשת כהן שנאנסה הינה אסורה לבעלה (כמוצט נ"א), ודבר תימה הוא זה, מה טעם הינה נאסרת על בעלה, והלא סוף כל סוף אנוסה היא. ונתבאר כי הקשר של נערה המאורסה עם בעלה בא ביותר ע"ד קידושין שבאו ארעתיא דמשה, שהרי היא עדיין לא נישאת, וכל עניינה אינו אלא בבחי' קידושין בלבד. וביותר בא הדבר בנוגע לאשת כהן, דקידושי הכהן באים במדרגה נעלית יותר, והייחוד שלו הינו ייחוד נעלה יותר, ואפילו אונס נחשב כפגם בנוגע לייחוד נעלה זה. ונתבאר כי לגבי אשת כהן מתפרש פסוק זה ע"ד מאמר

לחומרא, מ"מ הא ודאי כי במקום חזקת כשרות הדין נותן להקל, ולהתירה לבעלה. ואילו מה שחשש טומאה זה נחשב כדבר אסור, ה"ז נמשך מכח היסוד הנ"ל, דזיווג איש ואשה הינו ענין נעלה ביותר, ושורש הקידושין נמשך משכל קדוש שלמעלה מן השכל דעלמא, ע"ד כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש (כמוצט ג), והיינו ע"פ דעתיה דמשה שלמעלה ממדרגת העולם, ולכן צריך הביורור שבו לבוא ע"פ שם הוי"ה כנ"ל, וכמדרגת בית המקדש שנאמר בו "בכל המקום אשר אזכיר את שמי" (שמות כ, כא; סוטה ל"ט), דהזכרת שם הוי"ה אינה אלא בבית המקדש, והוא נמשך מכח שכל נעלה.

וענין טומאת נדה בא גם הוא ע"ד, דהנה אע"פ שטומאה זו אינה מבטלת את הקידושין, מ"מ הנדה אסורה לבעלה בעת טומאתה, וה"נ צ"ב, דמאחר שדם נדה אינו אלא ענין של טומאה, א"כ אמאי הינה אסורה על בעלה, מאי שנא מכל טומאה שאין אסור בעצם הטומאה כנ"ל. אמנם ענייניו הוא ע"ד מה שנתבאר כי שורש הקידושין נמשך מענין של קודש, ולכן כדרך שכלליות ענין הטומאה נחשב כדבר אסור לגבי קודש, כן גם לגבי הקידושין נחשבת טומאת נדה כדבר אסור אל הבעל. ואע"ג דמצינו בגמ' (חולין ל"א), דנדה שנאנסה וטבלה טהורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה, דבעלה חולין הוא אצלה, וחולין לא בעי כוונה, מ"מ עצם ענין הקידושין בשורשו הוא ענין של קודש, ולכן נוהג בו איסור בטומאת הנדה.

ויתיירה מזו נימא, כי כל מה שטומאת הנדה אינה מבטלת את עצם הקידושין, ה"ז ע"ד מה שנודע כי החתן והכלה הם בבחי' ז"א ומלכות המכוונים נגד אותיות ו"ה שבשם הוי"ה, והם נחשבים בחי' ייחוד דודים שאיננו ייחוד תדירי, וטומאת נדה אכן היא הגורמת שלא יהא ביניהם ייחוד תדירי, אמנם בשעת החופה והקידושין מתעלים החתן והכלה אל היכל אבא ואמא שהם בבחי' י"ה שבשם הוי"ה, וכנ"ל שהטיל הקב"ה יו"ד באיש וה"א באשה, ובבחי' זו ישנו ייחוד תדירי, והיכל זה הינו למעלה מן המקום ששייך בו נדה. וכמו"כ במקום זה אין אחיזה לקלי' עמלק, שהרי כתיב "כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק", דאין השם שלם עד שימחה שמו של עמלק, אך זהו מצד אחיזת עמלק בבחי' ו"ה, ואילו בבחי' י"ה אין לו אחיזה, ולעתיד לבוא אכן יהא עיקר מחייית עמלק מכח השלהבת היוצאת משם י"ה (מיקו"ו ס"א). ומכח התעלות החתן והכלה אל היכל אבא אימא נמשך ג"כ סוד ביאה ראשונה, דייחוד זה נמשך מבחי' י"ה שלמעלה ממדרגת העולם, ובבחי' זו ישנו ייחוד תדירי כנ"ל, וזהו שורש ייחוד ו"ה, וכנודע כי בביאה זו נמשך אצל האשה בחי' רוחא דשביק בה בעלה (ע"י זוס"ק ס"ז נ"ט; שעה"כ קרי"ש ו), והוא גורם שלא יבטל ייחוד זה לגמרי מכח טומאת הנדה.

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

בענין מה שחיות הס"מ נמשכת מי"א סממני הקטורת (שע"כ תפלת השמר ג), י"א בגימ' ו"ה. וכן ד' מלכין דמיתו מכוונים נגד אותיות ו"ה שהם בבחי' ז"א ומלכות, ויחד עם ד' אחוריים עליונים דאו"א וישסו"ת שגם הם נפלו בשבירת הכלים, סך כולם הם י"א (שע"כ טס). וכמו"כ המן ועשרת בניו מכוונים גם הם נגד י"א סממני הקטורת (ממנה"ק פוריס), ולכן נשבע הקב"ה כי אין שמו שלם מצד בחי' אותיות ו"ה שבשם הוי"ה, עד שימחה שמו של עמלק שיש לו אחיזה באותיות אלו. והי"נ נימא כי מצד בחי' זו משתדל הנחש לאחוז בגידולי הארץ, דהם צומחים על עפר ומים שהם בבחי' אותיות ו"ה כנ"ל. ועד"ז כתיב בענין הסוטה, "ולקח הכהן מי"ם קדושים בכלי חרש, ומן העפ"ר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הכהן ונתן אל המים" (נמדנר ט, יז), והי"נ עפר זה ומים אלו מכוונים נגד כלליות יסוד העפר ויסוד המים, אשר הנחש משתדל לאחוז בהם כנ"ל. ועד"ד הרמז נימא, כי עפ"ר מי"ם בגימ' מ"ת, דביסודות אלו ישנה אחיזה אל ז' מלכי אדום דמיתו.

ולעומת זאת נצרך להמשיך כח עליון מבחי' אותיות י"ה שבשם הוי"ה, המכוונים נגד יסוד האש ויסוד הרוח, והוא ענין שלהבת אש המוחה את עמלק, בחי' שלהבת י"ה כנ"ל. והי"נ לכן נאמר בסוטה "ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו", ורוח קנאה זו באה גם היא ע"ד אש ורוח הבאים כאחד. ועד"ד הרמז נימא, כי א"ש רו"ח בגימ' תפלה, וי"ל כי המכוון הוא אל תפלה מיוחדת בבחי' התפלה בשמות הק', ואשר זהו כח התפלה האמיתי והעמוק ביותר, והי"נ מכח התעוררות שמות הק' אלו נמשכת רוח קנאה לקנא על הסוטה. וזהו ג"כ ענין המזבח שעשה משה אחר מלחמת עמלק, "ויקרא שמו ה' נסי" (שמות יז, טו), והוא כענין פרשת סוטה שהקב"ה סומך בה על הנס, והנס שנעשה במלחמת עמלק הוא כענין הנס דפורים, וגם הוא נתעורר ע"י גילוי השמות הק', וכדמסיק התם, "כי יד על כס י"ה, מלחמה להוי"ה בעמלק מדור דור".

ובענין מזבח זה שבנה משה איתא נמי בזוה"ק (מ"ג ל:), כי היה זאת בבחי' מזבח הקטורת, והי"נ נימא כי קטורת בגימ' שטו"ת, דמכח הקטורת ניתן לכלות את הרוח שטות של הסט"א אשר ממנה נמשך ענין הסוטה כנ"ל. ובענין הקטורת נאמר ג"כ כי הקול יפה לבשמים (כרימות ו:), ונודע כי קול זה הוא בבחי' קול דממה דקה (זיה"ק טס), והוא כענין השערות שהם צינורות דקים כנ"ל. ובבחי' זו בא ג"כ הקול שצעק מרדכי בעת התגברות המן ועשרת בניו, דכתיב "ויעק זעקה גדולה ומרה" (אסמ"ד, א), ונודע כי שמו 'מרדכי' אכן רומז על "מר דרור" (שמות ל, כג; וולין קלט:), ואשר ה'מור' הוא אחד מסממני הקטורת (כרימות ו:). וכמו"כ "הדסה היא אסתר" (אסמ"ג, ז), והיינו בחי' חוש הריח הרומז לענין הקטורת. ועכ"פ נמצא כי קול זה שנתעורר במלחמת עמלק הוא בבחי' "קול דממה דקה", והיינו קול צעקה עמוקה שלמעלה מן השכל, והוא בא ע"ד רוח קנאה המתעוררת לעומת הסוטה, ונתבאר כי זהו הצעקה שהיתה הנערה המאורסה צריכה לצעוק, וכן הסוטה

חז"ל (נר"ר לט, יד), כל מקום שנאמר "אין" לה, הוה לה, דהנה תיבת "אין" מתפרש בפשטות בלשון שלילה, אך כמו"כ ניתן לפרשו מלשון 'אין' ודאי, והי"נ נערה זו היתה צריכה לצעוק צעקה עצומה מעומק לבה, וצעקה זו היתה מעוררת את השכל הנעלה שבבחי' אין, ואשר ממנו נמשך הרוח סערה הנ"ל, ואזי בחי' אין ודאי מושיע לה. ומעתה אם אשת כהן באה לידי אונס, הא ראייה כי היא לא עוררה בחי' זו, ולכן הינה נאסרת לבעלה. ועכ"פ נמצא כיסוד הנ"ל, דישנו בחי' רוח סערה דקדושה העומד לעומת רוח שטות של הסט"א, והסוטה עצמה היתה צריכה לעורר אותו, בכדי להתגבר על ידו נגד הרוח שטות שנאחזה בה, ומאחר שהיא לא עוררה אותו, שוב נמשך זאת לבעלה ע"ד "ועבר עליו רוח קנאה".

ובבחי' זו באה ג"כ מדרגת פינחס זה אליהו (פקי דר"א פמ"ז), שנאמר בו "בקנאו את קנאתי בתוכם" (נמדנר כה, יא), ומכח זה אכן נתכהן פינחס (שס פסוק י"ג). והרי נתבאר כי קנאה זו נמשכת מכח הקשר שנתהווה בביאה ראשונה, שהוא שורש כל הייחודים הבאים אחריו, והי"נ רוחא זו היא דרגא דאליהו. וכן אליהו נקרא בעל שיער בסימניו, והיינו כנ"ל אשר השערות הם בבחי' רוח סערה, וזהו ג"כ ענין העומר הבא מן השעורים, והוא בודק את טהרת כנסת ישראל לדודה.

ב.

היתר החדש ע"י העומר - טהרת גידולי אר"י מאחיות הנחש, ע"ד הרוח קנאה של הסוטה

והנה בבדיקה זו של קרבן העומר ישנם בעצם כמה בחי', דלעיל נתבאר עניינו ע"ד קרבן סוטה, לברר את טהרת כנסת ישראל לדודה, ומלבד זאת בא העומר ג"כ להתיר את החדש מגידולי ארץ ישראל, ובענין זה מצינו ג"כ כי הנחש משתדל שתהא לו אחיזה בגידולים אלו, ע"ד השתדלותו לאחוז בענין הסוטה, והיינו דכתיב בפרשתן, "ואיש את קדשיו לו יהיו, איש אשר יתן לכהן לו יהיה" (שס ט, י), וסמין ליה פרשת סוטה, ודרשו חז"ל (נכות אג:), למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות, לומר לך, כל שיש לו תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף נצרך לכהן על ידי אשתו.

וביאור הענין הוא, דהנה נודע כי ארבע יסודות העולם, אש רוח מים עפר, מכוונים נגד ד' אותיות הוי"ה (ע"מ שמ"צ פ"א), ואשר ד' אותיות אלו מכוונים ג"כ נגד חכמה ובינה ז"א ומלכות (מיקו"ו אג:), ונמצא כי יסוד העפר מכוון נגד מידת המלכות, והנחש משתדל ביותר שתהא לו אחיזה במידת המלכות, ולכן יש לו אחיזה יתירה ביסוד העפר, כדכתיב "ונחש עפר לחמו" (ישעיה סה, כה), ולכך נמי משתדל הנחש ביותר שתהא לו אחיזה בגידולי הארץ, ואשר הארץ הינה בבחי' מלכות. וביתר הרחבה נימא, כי גידולי הארץ הרי צומחים על עפר ומים, והי"נ משתדל הנחש לאחוז גם ביסוד המים, והוא ענין מה שהסט"א משתדלת בכל עת לאחוז באותיות ו"ה שבשם הוי"ה המכוונים נגד יסוד המים ויסוד העפר, וכגון

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

נחשבו בשעה זו כמו סוטה, וכדחזינן כי משה השקה אותם כסוטות (ע"ז מד.), וזאת מלבד הכהנים שלא חטאו בעגל, ונמצא כי הם עומדים עדיין במעין מדרגת פסקה זוהמתן. ומעתה הנה כמו"כ גידולי הארץ הנמשכים אל הכהנים, אכן הינם באים ע"ד אמונה ובטחון, שהרי הכהנים אינם עוסקים בהשתדלות גשמית לפרנסתם, אלא הם נחשבים בבחי' תלמיד חכם שתורתו אומנותו, וכרשב"י שהיתה תורתו אומנותו (שנ"ג יא). וכמו"כ עיקר עסק הכהנים הוא בסודות התורה, ואשר חלק זה שבתורה מקושר ביותר עם המדרגה שלמעלה מן השכל, ע"ד כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה (וה"ק ח"ג לנח): ולכן נמי הכהנים יש להם בחי' שערות, כענין "זקן אהרן שיורד על פי מדותיו" (מסילת קלג, ג), והם אינם צריכים לגלח את כל שערם כהלויים. וחזינן נמי כי הנזיר אשר קדושתו הינה כדוגמת קדושת הכהן, שהרי אסור לו ליטמא למתים כדרך שהכהן אסור ליטמא למתים, וה"נ קדושת הנזיר באה גם היא בענין השערות, ונודע מה שכתב האריז"ל בענין זה (טעמי המנוות פ"י קדושים), כי הנזיר הינו מרכבה לבחי' אריך אנפין שנאמר ביה "שער ראשיה כעמר נקא" (דניאל ז, ט), ולכן שערותיו הם שערות קדושות, וקדושתו באה בבחי' שכל נעלם, שכל עליון, בחי' קדושת כהונה.

ומעתה הנה מי שנותן תרומות ומעשרות אל הכהן, הינו מקשר בכך את גידולי ארץ ישראל עם ההנהגה העליונה שממנה באה פרנסת הכהן, אך מי שמעכב מתנות אלו, ה"ז גורם חשד על ארץ ישראל, לומר כי גידוליה אינם ראויים לבוא אל הכהן, ולכן סופו להיות נצרך לכהן ע"י אשתו. וביותר בא הדבר ע"ד מה שנתבאר כי אפילו אונס נחשב כדבר איסור לגבי זיווג הכהן, ושמעתי להוסיף על הנחה זו, כי גם בענין הנזיר מצינו דטומאה באונס מפסדת את ימי נזירותו, כדכתיב "וכי ימות מת עליו בפתע פתאום, וטמא ראש נזרו וכו', והימים הראשונים יפלו" (נמדנר ג, ט"ג), והיינו מכיון שהנזירות באה מכח ראיית סוטה בקלקולה (נו"ר ג), ולכן נתבע הנזיר מן השמים שיעורר את הרוח סערה דקדושה, שלא יארע לו אפילו אונס בדבר נזירותו, וע"ד הרוח קנאה המתעוררת מכח הקידושין אדעתיה דמשה, לברר את טהרת הסוטה.

ג.

חלק הסוטה שבכל אשה, ולעו"ז גם הסוטה יש בה חלק טוב, גילוי ע"י הכהן

וביתר הרחבה לבאר את ענין רוח קנאה זו המבררת את טהרת הסוטה, דהנה נודע כי בכל ייחוד ישנה התגברות אחיזת החיצונים, והיינו ממש כענין אחיזת הנחש הנ"ל במידת המלכות, ובענין הייחוד נמשך זאת ע"י התגברות יצרא דעריות, וכמאמר חז"ל (ויק"ו יד, ט), "הן בעוון חוללתי, ובחטא יחמתני אמי" (מסילת נא, ז), אפילו יהיה חסיד שבחסידים, אי אפשר שלא יהיה לו צד אחד מעוון. וקל"י זו עדיין מרקדת בינינו, ואי אפשר לבטלה מכל וכל עד שיבוא משיח, וממנה נמשך ג"כ טומאת הסוטה. והאמת היא כי

היתה צריכה לצעוק צעקה זו כנ"ל, וצעקה זו מעוררת רוח קנאה כנגד עמלק.

ומעתה נימא כי קרבן העומר הבא לברר את טהרת כנסת ישראל לדודה, כמו"כ הינו בא להחיר את איסור גידולים אלו מאחיזת הנחש שיש בהם כנ"ל. ובעת התגברות המן אכן עסק מרדכי עם תלמידיו בענין מצות העומר (ויק"ו כמ, ו), ועל כך אמר המן, אתא מלי קומצי קמחא דידכו, ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי (מגילה טו). ועד"ז נודע כי השקלים הם ג"כ בבחי' הארת החיוורתא שבשערות (טעמי המנוות פ"י משה), ולכן מצינו כי המן רצה להתגבר לעומת שקלים אלו, באמרו "אם על המלך טוב יכתב לאבדם, ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עשי המלאכה להביא אל גנזי המלך" (אסתר ג, ט), ואיתא בגמ' (ס"ג יג): אמר ריש לקיש, גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהן לשקליו. ועכ"פ נמצא כי העומר בא לזכך את גידולי ארץ ישראל, שיגדלו על מים קדושים, ועל עפר קדוש, שאין לנחש אחיזה בהם.

—

גידולי אר"י נמשכים בהשגחה עליונה בבחי' קידושין, המעכב תרו"מ מעורר חשד על אר"י כסוטה

וביתר עומק, דהנה כל גידולי ארץ ישראל גדלים ע"פ השגחה עליונה, דכתיב "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים הוא וכו', אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק, והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה וכו' למטר השמים תשתה מים, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים יא, י"ג), והיינו לומר כי המים המשקים את ארץ מצרים הינם מים מלוחים, מים מרים, והם נמשכים מן המים התחתונים גרידא, ואילו בארץ ישראל "למטר השמים תשתה מים", דכל גידולי ארץ ישראל עומדים תחת ההשגחה העליונה. והם נמשכים ג"כ ע"ד זיווג אשה לבעלה, דהגשמים נחשבים בבחי' בעל, והם ממשיכים שפע אל הארץ שהינה בבחי' אשה. והנה לכן נצרך לבדוק אם ארץ ישראל שהינה בבחי' מלכות, האם היא אכן נאמנת לבעלה, והיינו האם יש לה די אמונה ובטחון, להיותה ראויה לקבל שפע הנמשך מכח ההשגחה העליונה, ע"ד אשה המקבלת מבעלה.

ועיקר גידולי ארץ ישראל הנמשכים בבחי' זו היינו בענין תרומות ומעשרות הבאים אל הכהן, דהנה קידושי אשה לבעלה הבאים ע"ד כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש, ה"ז דוגמא אל בחי' "יום חתונתו" זה מתן תורה (ש"ש ג, יא; מעניי טו), ואשר במתן תורה פסקה זוהמתן. אולם במעשה העגל פגמו כלל ישראל בבחי' זו של "ביום חתונתו", והם

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

וביסוד זה יבואר היטב עומק כוונת הזוה"ק המוצב בראש המאמר, כי מה שהשקאת הסוטה בא ע"י הכהן שהינו איש חסד, ה"ז מכיון שכוונת הכהן במעשה זה אכן אינו אלא להמשיך חסדים בלבד, לברר את טהרת הסוטה. והקשינו כי במעשה זה יתכן שיתברר קלקול הסוטה, ואזי יהא נמשך עליה קללה ולא ברכה, ושוב צ"ב איך באה קללה זו ע"י הכהן איש חסד, וצ"ב. אמנם להנ"ל א"ש, שהרי נתבאר כי אפילו סוטה בקלקולה נמשך ממנה קדושת הנזיר שהוא בבחי' קדושת כהונה, ועל ידו מתגלה סוד קדושת הכהונה, ונמצא כי בכל אופן שהוא אכן אין הכהן עוסק במעשה זה אלא רק בהמשכת חסדים בלבד. וחזינן זאת אצל רשב"י, דהוא פתח לגלות בפרשתן את סוד שערות הנזיר, ומכח זה בא לבאר את כלליות ענין עתיקא קדישא, ושוב נשתלשל הדבר לגלות את כל סודות האדרא רבא. והרי לן כי כל סודות האדרא מיוסדים על גילויים המשתלשלים מקדושת הנזיר, ואשר קדושה זו נמשכת מכח ראיית סוטה בקלקולה. וה"נ הקדושה שאנו מתקדשים בימי העומר בבחי' נזיר באה ג"כ בכדי לזכות אל השגת סודות אדרא זו, ולכן נהגו ללמוד בשבועות את האדרא רבא, ואלו הם גילויי השכל הנעלם שהוא השכל של מתן תורה, והוא ענין גילוי סוד "יום חתונתו" זה מתן תורה.

צעקת בני בקרי"ם לעומת דיני לידה המפרידים את הייחוד, ועי"ז נתגלה אור השמות הק'

ובבחי' זו בא ג"כ ענין קריעת ים סוף, שהוא ג"כ מעין בחי' "יום חתונתו" זה מתן תורה, שהרי ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל (מלמלא נשלם), וה"נ קריעת ים סוף באה ע"י "רוח קדים" (שמות יד, כג), והוא כענין רוח סערה הנ"ל המבררת את טהרת הסוטה. וכמו"כ כתב האריז"ל (שעש"כ סוכות ט), כי שביעי של פסח הוא זמן הלידה בפועל של מה שנפעל ע"י הייחוד שנעשה בשמיני עצרת, ונודע נמי דקריעת ים סוף בא ע"ד הייחוד שבבחי' יסוד דקטנות (שס פסמ י"ג), ובבחי' זו ישנה התגברות אחיזת החיצונים כנ"ל, וזהו ענין התגברות הדינים שהיו קודם קריעת ים סוף.

ודינים אלו הם בבחי' דיני לידה הגורמים פירוד בייחוד איש ואשה, וכמאמר רשב"י (מזכ לא): דבשעה שהאשה כורעת לילד קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה, לפיכך אמרה תורה תביא קרבן. ופירוד זה נמשך ג"כ מכח יצרא דעריות, וע"ד יסוד ענין הגירושין הנמשך מחמת "כי מצא בה ערות דבר" (דנמיס כד, א). ובשורש הדברים נמשך זאת מכח קלי' לילי'ת הנאחזת בסוד הייחוד, והיא גרמה ג"כ לגירושי אדם הראשון מגן עדן, דכתיב "ויגרש את האדם" (גנלאטי ג, כד), מלמד שנתן לו הקב"ה גירושין כאשר (מנדנא"ר א'), דקלי' עריות ונות מביאים לידי גירושין.

אפילו אשה כשרה יש בה ג"כ תערובת מבחי' סוטה, בבחי' רוח שטות ויצר הרע, אלא שהיא אינה נמשכת אחר רוח שטות זו, ויש לה סייעתא דשמיא שלא יתייחסו אל חלק זה הקיים בה, להיותה נידונית לכשרות, אך למעשה כל אשה נאסרת לפעמים לבעלה ע"י דם נדה ודם לידה, ובשורש הדברים ה"ז בא ע"ד שיעיר לעזאזל הנמשך מכח היצרא דעריות, שהוא בבחי' חלק הסוטה שבה. אלא שאשה זו עצמה נמשכת אחר הקדושה, ואדרבה השם הקדוש המברר את טהרת הסוטה כנ"ל הינו מגלה את החלק הטוב שבה, ואילו חלק הרע נדחה ממילא, והוא נמשך אל הסט"א בבחי' כשעיר לעזאזל, ומכח חלק הטוב זה שנתגלה אצלה נמשך בה ענין "ונקתה ונזרעה זרע".

ובבחי' זו נימא נמי לאידך גיסא, כי אפילו סוטה שנתקלקלה יש בה ג"כ חלק הטוב, ואילו הקלקול שבה נמשך מכח מה שבכל אשה ישנו חלק הרע שבבחי' סוטה כנ"ל, וכלפי קלקול זה אכן נאמר "צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה", דחלק הטוב שבה יש לו צעקה נסתרת על שאין רצונו לבוא לידי קלקול, אלא שסוטה זו עצמה לא שמעה את צעקה זו, והיא לא נמשכה אחריו, אולם הא ודאי כי בתעלומות לבה צעקה גם היא שיבואו להושיע אותה. וה"ז כדוגמת ייחוד כנסת ישראל עם דודה, ואשר בענין זה מצינו, כי אפילו בעת שכנסת ישראל נכשלה בחטא העגל, וכן בעת שאדם פרטי נכשל בעוון עבודה זרה רח"ל, מ"מ כתיב "אם שכחנו שם אלקינו ונפרוש כפינו לאל זר, הלא אלקים יחקור זאת, כי הוא יודע תעלומות לב" (מסלס מז, כ"ג), והיינו לומר כי השמות הק' חוקרים ומבררים את תעלומות הלב, לברר ולגלות כי אפילו סוטה שקלקלה יש בה ג"כ חלק הטוב, ואשר מצדה נחשבת גם היא כאשה טהורה.

ומעתה נימא ע"פ יסוד זה, כי אע"פ שהסוטה צריכה בודאי לקבל את עונשה, שהרי היא נעשית מרכבה לחלק הרע שבה, מ"מ למעשה יתגלה על ידה בשעה זו גופא גם חלק הטוב שבה, והוא בענין מה שהיא נעשית מרכבה לנס ופלא הנמשך מן השמים, והוא מעורר את כח האמונה אצל כל הרואה מעשה זה, ונמשך זאת בעצם מכח חלק הטוב שבה, ואשר ממנו נמשכת הצעקה הנסתרת של הסוטה כנ"ל. ומעתה אם סוטה זו הינה טהורה ממש, אזי נעשית היא עצמה מרכבה לחלק הטוב שבה, ומכח זה "ונקתה ונזרעה זרע", והיינו ע"ד מאמר חז"ל (מכות יז): דילידא אימיה כרבי שמעון תליד, וה"נ יהא נולד על ידה בן שהוא 'מבין' על שמות הק', ועל גילויי אלקות, כמדרגת רשב"י. אך אפילו "אם נטמאה, ותמעול מעל באישה וכו', והיתה האשה לאלה בתוך עמה", מ"מ יהא נמשך עדיין מכוחה קדושת הנזיר, דהרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, וקדושת הנזיר הרי גורמת להשיג סודות התורה, וכל זאת נמשך מכח הצעקה הנעלמת שנתגלתה אצל הסוטה, ואשר אע"פ שהיא עצמה לא נמשכה אחריו, מ"מ צעקה זו קיימת ועומדת, וממנה נמשך קדושת הנזיר.

ע"י גילוי רזין דאורייתא בקרי"ם נתגלה עצם ההבדל בין ישראל לעמים

ומבחי רוח סערה זו שנתגלתה בקריעת ים סוף נתברר ג"כ ההבדל בין ישראל לעמים, דהנה המדרגה הגדולה ביותר של אומות העולם הוא בענין איוב, ובדידה אמרו חז"ל (צ"ג טו.), איוב בסערה חרף ובסערה השיבוהו, בסערה חרף דכתיב "אשר בשערה ישופני" (איז ט, יז), אמר לפניו, רבונו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך בין איוב לאיוב. בסערה השיבוהו, דכתיב "ויען ה' את איוב מן הסערה" (שם לט, ב), אמר לו, הרבה נימין בראתי באדם, וכל נימא ונימא בראתי לה גומא בפני עצמה, שלא יהו שתיים יונקות מגומא אחת, שאלמלי שתיים יונקות מגומא אחת מחשיכות מאור עיניו של אדם, בין גומא לגומא לא נתחלף לי, בין איוב לאיוב נתחלף לי.

ובענין טענת איוב שמא נתחלף לך בין איוב לאיוב, ביאר האריז"ל (שעה"פ נשלח), דקאי על מה שנאמר בקריעת ים סוף "תרעץ איוב" (שמות טו, ו), "אמר איוב" (שם פסוק ט), והוא חילוף שמו של איוב מאיוב לאיוב. אמנם אמיתת הענין הוא, ע"ד מה שנתבאר לעיל כי בקריעת ים סוף נתגלו רזין דאורייתא שהם תורת הכהנים, ובבחי' זו מתגלה ג"כ עצם החילוק בין יהודי לגוי, והיינו כנודע כי אע"פ שכלל ישראל נחלקים אל מדרגת כהן ומדרגת ישראל, דהכהן הוא זה שמתעסק רק עם הטוב, ואשר זהו מדרגת סודות התורה, ואילו הישראל צריך לעסוק בבירור טוב מרע, ואשר זהו מדרגת נגלות התורה, מ"מ האמת היא כי גם הישראל הינו בעצם בבחי' כהן, שהרי קדושת ישראל בטהרתה הינה כל כולו טוב, ע"ד "אך טוב לישראל" (מסילס עג, א), ואילו כל העסק בבירור טוב מרע בא מחמת הצורך לקרב גרים מאומות העולם, אלא שהכהנים עומדים במדרגה מעין פסקה זוהמתן כנ"ל, ולכן אין להם צורך לעסוק בבירור זה, אלא כל עסקם הוא רק בטוב. וכמו"כ אחר ביאת המשיח לא יצטרכו עוד לעסוק בקירוב גרים, שהרי אין מקבלים גרים לימות המשיח (יעמות נד), ואזי אכן יהא עיקר העסק של כל ישראל ברזין דאורייתא שהינה בבחי' קדושת ישראל בטהרתה, וכדאיתא בזוה"ק בפרשתן (מ"ג קנד), כי הערב רב הם שיעסקו בימות המשיח בבירור טוב מרע, וזהו ענין מה שאמרו חז"ל (נכטס לד), דאין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד. ועדיין צ"ב מהו ענין הערב רב, שהם ג"כ בבחי' גרים, אך עכ"פ כלל ישראל לא יעסקו עוד בבירור טוב מרע, אלא כל עסקם יהא בבחי' הטוב, ובבחי' זו באה עתה מדרגת הייחוד המשתייכת אל הכהן כנ"ל, ומדרגה זו התגלתה ג"כ בקריעת ים סוף, ע"ד גילוי רזין דאורייתא כנ"ל.

ובבחי' זו באה ג"כ מדרגת תורת ארץ ישראל כנכון, דאילו נגלות התורה הוא בבחי' מה שעתידיה ארץ ישראל שתפשט בכל הארצות (פס"ר א), ואילו סודות התורה הם בבחי' תורת ארץ ישראל עצמה, וכדחזינן כי רוב חכמי הסוד

ולעומת זאת הקידושין כנכון נמשכים מכח תוקף הקדושה הבאה ע"ד "אשת חיל עטרת בעלה" (משלי יב, ד), וכן מאמר הנ"ל כי האשה נשבעת בשעת לידה שלא תזקק לבעלה, ה"ז מאמר של רשב"י, דרשב"י הוא המבין על גילויי השמות הק' העומדים לעומת קל"י עריות. ועל כך נמי כתיב "קול ה' יחולל אילות, ויחשוף יערות, ובהיכלו כולו אומר כבוד" (מסילס כט, ט), הנה "יחולל אילות" רומז על צעקת היולדת מחמת דיני לידה הנאחזים בה, וכסוד קריעת ים סוף הבא ע"ד איל"ה שרחמה צר בא נחש והכישה (וה"ק מ"ג נג, טע"כ סס), ועל כך קאמר "ויחשוף יערות", אתון עריות, והוא בגימ' ד' מילואי הוי"ה וג' מילואי אהי"ה, ובגימ' שמים וארץ, דע"י שמות הק' אלו נמשך סוד הייחוד כנכון לעומת קל"י עריות. ומסיק "ובהיכלו כולו אומר כבוד", שהרי לית בושה אלא מסטרא דעריות (ע"י מיקו"ז נג), אך בית המקדש הוא בבחי' קידושין, ואין בו שליטה לעריות, וכענין הכרובים שהיו "כמעט איש ולויות" (מ"א ג, לו), ולכן מקום זה "כולו אומר כבוד". וכן בבית המקדש מאיר אור השמות הק', אור השכל האלוקי המביא לידי וודאות, ושוב אין בו אחיזה אל הנחש.

ומעתה הנה בבחי' זו באה ג"כ הרוח סערה הנ"ל אשר על ידה בא קריעת ים סוף, ונמשך זאת מכח מה שנאמר באותה שעה "ויצעקו בני ישראל אל ה'" (שמות יד, ט), והוא ענין הצעקה העמוקה של המלכות לעומת הקל"י המבקשות לאחוז בה. ועל כך אמר הקב"ה למשה "דבר אל בני ישראל ויסעו" (שם פסוק ט"ו), שהרי משה הוא שושבינא דמלכא, ולכן בשעה זו עליו להמשיך את גילוי אור השמות הק' הנמשך מכח צעקה זו, ע"ד "צעקה הנערה המאורסה" ובחי' אין ודאי מושיע לה, והוא ענין גילוי תורת רשב"י הבאה ע"ד כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. ובשירת הים אכן מיירי מענין בית המקדש, דכתיב "מקדש ה' כוננו ידך" (שם טו, יז), וכן מיירי התם מענין בירור המלכות, דכתיב "ה' ימלוך לעולם ועד" (שם פסוק י"ח), והוא ג"כ סוד השלום, שהרי "ה' ימלך לעולם ועד" בגימ' שלום, והיינו ע"ד דכתיב "שלום רב לאוהבי תורתך" (מסילס קיט, קסא), נקט לשון "תורתך" שהוא התורה של השי"ת בעצמו, וקאי על תורת הנסתר, תורת הכהנים, וכענין אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום (צ"ב פ"א מ"ג). וזהו ג"כ בחי' רבי עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום (מגיגה יד), והיינו כנודע כי הארבעה שנכנסו לפרדס היינו שהם נכנסו לעסוק בד' חלקי התורה, פשט רמז דרוש סוד (וה"ק מ"א כו), ורבי עקיבא נכנס אל חלק הסוד שבתורה, ולכן יצא בשלום. ועד"ז נודע כי גם הארבע נהרות מכוונים נגד פשט רמז דרוש סוד (שם), ונהר פרת מכוון נגד חלק הסוד שבתורה, וזהו ג"כ בחי' נהר שלום" שיתגלה לעתיד לבוא (ישעיה סו, יב), כאשר יתגלו סודות התורה בשלימות, ובאותה שעה יבקע נהר פרת לשבעה נחלים (שם יא, טו), כענין קריעת ים סוף, וכל גילוי זה נמשך מכח הצעקה העמוקה שצעקו כלל ישראל באותה שעה.

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

לקדשי דורות. כיוצא בו אתה אומר, "ויאמר להם, שמעו נא המורים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים" (נמדנר כ, י), מהו אומר, "ויך את הסלע" (שס פסוק י"ב), דמשה היכה את הסלע במקום לדבר אליו. אף כאן אתה אומר, "ויקצוף משה על פקודי החיל" (שס לא, יד), מהו אומר, "ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה, זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' את משה" (שס פסוק כ"ב), דמשה שכח את הלכות גיעולי מדין. והרי לן כי לא עלה בידו של משה להשלים את כעסו באופן הראוי לגמרי, ולכן כאשר הוא בא לכלל כעס יש עליו טענות בדבר, והוא בא מכח זה לכלל טעות.

וביאור הענין הוא, דהנה הרוגזא דאורייתא צריכה בירור, דאית רוגזא דאיקרי ארור, ואית רוגזא דאיקרי ברוך (וה"ק מ"א קפד), וה"נ נימא כי הרוח קנאה של משה הינה בבחי' רוגזא דאיקרא ארור, ואילו קנאות פינחס זה אליהו הינה בבחי' רוגזא דאיקרי ברוך, וכדחזינן כי הקב"ה נתן לו את "בריתי שלום" (שס כה, יג), ואיתא בזוה"ק (מ"ג לז), כי בכך העמידו הקב"ה מאז והלאה להיותו בבחי' בעלא דמטרוניתא תחת משה רבינו. ויבואר עניינו ע"ד הנ"ל, דהנה משה רבינו הרי קירב את הערב רב, ונמצא כי הוא השתדל להעלות את הניצו' הנמצאים עדיין ביד האומות, וה"ז מורה על כי מצד בחי' זו אין משה רבינו עומד במדרגת קדושת ישראל בטהרתה, אלא הוא עומד במדרגת כלל ישראל שאינם מבוררים לגמרי, ועדיין יש מקום לקבל גרים. ומדרגה זו יש בה עדיין תערובת גדולה ביותר, ואי אפשר עדיין לבררה בשלימות, ולכן גם הכעס המתעורר בה איננו מבורר לגמרי, שהרי רוגזא זו באה בעצם אך ורק על אומות העולם בלבד, אך מ"מ למעשה הינה חלה בהכרח גם על החלקים הטובים שבו. וה"נ בבחי' זו כאשר יש צורך לבוא לידי כעס ה"ז בעצם בבחי' עבירה לשמה, באופן אשר אע"פ שאכן צריך לבוא לידי כעס, מ"מ יהיו ג"כ טענות על כעס זה.

ויתכן לומר כי בבחי' זו בא ג"כ ענין הנזיר, דהנה הנזיר פועל גם הוא בדרך רוגזא, דהוא ראה סוטה בקלקולה, ומכח זה בא הנזיר לכלל רוגז, ע"ד לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע (נליכות ה). אמנם מכח רוגז זה הינו נחשב כחוטא, דכתיב ביה "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (שס ו, יא), ודרשו חז"ל (נליס י), וכי באיזו נפש חטא זה, אלא שציער עצמו מן היין. והיינו כנ"ל אשר היין יש בו גם חלקים טובים, ואילו הנזיר פורש לגמרי מן היין, וה"ז בבחי' רוגזא דאיקרי ארור החל גם על חלקים טובים. והיינו לומר כי אע"פ שנתבאר דקדושת הנזיר הינה בבחי' קדושת הכהונה, מ"מ קדושה זו עדיין אינה מבוררת לגמרי, והיא באה ע"פ הדרגא דמשה, ולא ע"פ הדרגא דפינחס זה אליהו. ודוגמא לדבר הוא, דכבר ישנו תלמיד חכם הבא לידי רוגזא וריתחא דאורייתא, ועצם ריתחא זה אכן הינו דבר טוב (עיי' מעיט ד), אולם לפעמים יבוא תלמיד חכם זה לכעוס על סברא שאומר זולתו, ואף כאשר יש בה גם חלק טוב, ולא דוקא שצריכים לכעוס

התגוררו בארץ ישראל, וכמו"כ רוב המדרשים, ורוב אגדות הש"ס, נתחברו ע"י תנאי ואמוראי ארץ ישראל, דתורת ארץ ישראל הינה בבחי' פנימיות התורה. וכן איתא בזוה"ק (מיקווי זו"מ סד): כל רב בכבל כל רבי בארץ ישראל, וה"נ נימא כי 'רב' הוא זה שעוסק בירור טוב ורע, והוספת היו"ד בתיבת 'רבי' רומז על רזין דאורייתא. וכן הוא ג"כ לשון בני אדם, ד'רב' הוא זה שעוסק בבירור הלכה, שהוא ענין בירור טוב ורע, ואילו 'רבי' הוא זה שעוסק בסודות התורה.

ומעתה הנה בבחי' זו מתגלה ג"כ עצם החילוק בין יהודי לגוי, והיינו כנ"ל אשר איוב היה הגוי ההגון ביותר, אמנם כאשר נתגלו סודות התורה בקריעת ים סוף, שוב נקרא איוב בשם איוב. ואיוב בא בטענה שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך בין איוב לאיוב, והוא אכן צדק בדבריו, אלא שרוח סערה זו הינה בבחי' השערות דקדושה, ואשר בענין השערות בהכרח לדקדק שלא יהו שתיים יונקות מגומא אחת, וה"נ השי"ת אין בו שום טעות וחילוף, והוא ית' יודע בדקדוק מה הוא עושה, ורוח סערה זו איננה רוח שטות שלמטה מן השכל, אלא זהו בבחי' רוח שטות למעלה מן השכל.

וכמו"כ שורש אומות העולם הוא עמלק, ע"ד "ראשית גויים עמלק" (נמדנר כד, ט), אך בבחי' קדושת ישראל בטהרתה אין לקלי' עמלק אחיזה כלל. וע"ד הרמז, הנה עמלק בגימ' ר"ם, ובהוספת א"ש הרומז אל שלהבת י"ה הנ"ל שעל ידה באה מחיית עמלק, הנה ר"ם א"ש בגימ' ישראל. וכן נמי החילוק בגימ' בין ר"ם אל א"ש הוא כמנין אי"ן, והיינו לומר כי מדרגת קדושת ישראל בטהרתה באה ע"ד הוספת בחי' אי"ן על בחי' ר"ם שבגימ' עמלק, לבוא אל בחי' א"ש, והוא ענין שכל הפלא שבבחי' אין. ועל כך נמי נאמר "איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה", וזהו ענין הרוח סערה שנתגלתה בקריעת ים סוף, ע"ד גילוי סודות התורה, ואשר זהו קדושת ישראל בטהרתה במדרגת כהונה. ושכל נעלה זה הוא ג"כ בבחי' נס, ואכן נ"ס נוט' נזיר ס'וטה, דתרווייהו הם בבחי' ניסים, וזהו ג"כ ענין "ה' נסי" שהיה במלחמת עמלק.

ד.

רוגזא דאיקרי ארור החל גם על חלקים טובים - רוגזא דמשה, רוגז הנזיר, בירורו ע"י רשב"י

ובענין מה שנתבאר כי רוח קנאה דקדושה הינה בעצם מדרגת פינחס זה אליהו, שנאמר בו "בקנאו את קנאתי בתוכם", הנה לבד זאת ישנו ג"כ בחי' הרוח קנאה של משה רבינו, אלא שבדידיה מצינו בכמה מקומות כי כאשר הוא בא לכלל כעס, אזי בא ג"כ לכלל טעות, וכדאיתא בספרי (מטות קנ"ו), בשלשה מקומות בא משה לכלל כעס ובא לכלל טעות, "ויקצוף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמר" (ויקרא י, טו), מהו אומר, "מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש" (שס פסוק י"ז), דמשה שכח את החילוק בין קדשי שעה

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

להתגלות, וישנם כמה אופנים איך הינה מתגלית, ועכ"פ הא ודאי כי אין מקום לשאול מה עניינה של צעקה זו.

וביותר באה צעקה זו אצל אנשים גדולים, ובפרט אצל צדיקים, דצעקתם שלהם באה ע"ד צעקת השכינה, וזהו צעקה עמוקה עד מאד על כבוד שמים העומד בתכלית השפלות, שהרי מיום שניתנה תורה יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אנוס פ"ו מ"ג), והיינו אפילו בזמן שבית המקדש היה קיים, וביותר באה צעקה זו בזמן הגלות, כאשר אין בית המקדש קיים, דאין לך צעקה גדולה מזו, ועל כך נאמר "הכצעקתה באה אלי" (נלאסיט יב, כ), וזהו בודאי צעקה גדולה עד מאד המתלווה אל כל עובד ה', והיא מעוררת בשמים גילויים עמוקים של ימות המשיח.

וצעקה זו נזכרת בכל יום בתפלה, במזמור "יענך ה' ביום צרה" (תהלים כ, ג), והוא כענין הקולות של היולדת (וה"ק מ"ג ס"ז), דהנה ע"י התפלה נצרך להמשיך שפע לעולם, ובודאי דבר גדול הוא להמשיך את השפע ע"ד תפלה, דשפע זה אינו מלובש בדרך הטבע, ועל ידו ניכרת ביותר ההשגחה העליונה, ולעומת זאת מתעוררים דיני לידה לעכב בעד ירידת שפע זה, דהע' אומות מתנגדים לעומת לידה זו, ועל כך באה צעקת היולדת בכל יום להצילה מדיני לידה אלו.

התעוררות צעקה זו ביותר ע"י שבט דן הירודים שבשבטים, התגברות שמשון נגד הפלשתים

ושבט דן יש להם שייכות יתירה אל צעקה זו, שהרי שבט דן הם הירודים שבשבטים (שמו"ר מ, ז), והם היו הנחשלים פליטי הענן אשר עמלק היה אוהז בהם (ממומל מלא י), ולכן מוטל עליהם ביותר לעורר את הצעקה העמוקה הבאה לעומת היצר הרע. וע"ד הרמז, הנה נודע כי י"ב חודשי השנה מכוונים נגד י"ב השבטים ע"פ סדר הדגלים, ובבחי' זו נמצא כי דגל מחנה דן מכוון נגד חודשי טבת שבט אדר. ונודע נמי מה דאיתא בספר יצירה (פקד ה'), כי ישנם י"ב אותיות פשוטות המכוונות נגד י"ב חדשי השנה, ואיתא התם, כי חודש טבת מכוון נגד אות ע', וחודש שבט מכוון נגד אות צ', וחודש אדר מכוון נגד אות ק', ונמצא כי ג' החדשים המכוונים נגד דגל מחנה דן כנ"ל, הינם מכוונים נגד אותיות צע"ק.

ושמשון הגיבור שבא משבט דן, הנה כל קדושתו אכן היה תלוי בענין השערות שהם מלשון רוח סערה כנ"ל, וכמו"כ גבורתו באה אליו בפתע פתאום, ע"ד רוח סערה, וכל עניינו היה ע"ד השמות הק', וכדחזינו כי אחר שאמר לדלילה "נזיר אלקים אני" (שופטים טו, י), האמינה לו לדלילה, דהיא ידעה באותו צדיק דלא מפיק שם שמים לבטלה, כיון דאמר "נזיר אלקים אני", אמרה השתא ודאי קושטא קאמר (סוטה ט:). ועד"ז מצינו כי שמשון הוא מעין של משיח (עיי' גנ"ר נא, יד), דשמשון נקרא על שמו של הקב"ה (סוטה י), וכמו"כ משיח נקרא על שמו של הקב"ה (נ"צ עה:), וכן שמשון היה יחידי (ממומל וימי

ולרגוז עליה, אלא שתלמיד חכם זה אורייתא קא מרתחא ליה לברר האמת, ורוגזא זו איננה מבוררת כל צרכה.

ורשב"י השתדל לברר רוגזא זו, וכדאיתא בגמ' (שנת לג:), דכאשר יצא רשב"י לראשונה מן המערה, וראה אנשים החורשים וזורעים, אמר, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב עולמי יצאתם, חזרו למערכתכם. הדור אזול, איתיבו תריסר ירחי שתא וכו', נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר, הוה מסי רבי שמעון. ובשעה זו מצינו כי היתה לו לרשב"י רוגזא כנכון, לרגוז רק על מה שצריך לרגוז, וכדאיתא התם כי רשב"י טיהר את עיר טבריה, אמר ההוא סבא, טיהר בן יוחי בית הקברות. אמר לו וכו', יאמרו זונות מפרכסות זו את זו, תלמידי חכמים לא כל שכן, יהב ביה עיניה, ונח נפשיה. נפק לשוקא, תזייה ליהודה בן גרים, אמר, עדיין יש לזה בעולם, נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות. ועד"ז חזינו בזה"ק בכמה וכמה מקומות, כי רשב"י וחבריו היו 'קנאים' גדולים, אולם על כך אמר רשב"י קודם הסתלקותו (וה"ק מ"ג ל"ג), כל יומאי הוינא מצטער על עלמא דלא יערע בדינוי דצדק, ולא יוקיד עלמא בשלהובוי. והיינו לומר כי ישנה שלהבת שיכולה לשרוף את העולם, והיא צריכה בירור להעמידה על מכונה כנכון. וי"ל כי מתחילה עמד רשב"י במדרגת משה רבינו, שעיקר עניינו הוא בבחי' נגלות התורה, ואשר הרוגזא הבאה בבחי' זו עדיין אינה מבוררת כל צרכה, וכפי שנמשך ממנה ענין הכאת הסלע וכדו'. אולם אח"כ בירר רשב"י רוגזא זו ע"פ מדרגת סודות התורה, ושלימות בירור זה יהא בימות המשיח, כאשר רוגזא זו תבוא אך ורק על עמלק בלבד, וזהו בירור רוגזא זו עצמה, ובירור הצעקה המעוררת את רוגזא זו, ובירור הרוח קנאה, דהכל יהא מבורר בשלימות כראוי.

הצעקה העמוקה של כל עובד ה' להרגיז יצ"ט על יצח"ר, וביותר ע"ד צעקת השכינה

והנה כל עובד ה' צריך שתהא לו צעקה עמוקה זו נגד היצר הרע, ועליו להרגיז את יצר הטוב על יצר הרע בכל כוחו, וזהו ענין מה שיש בני אדם הצועקים בתפלתם, וכבר יתכן שיבוא מאן דהו לשאלם, מה טיבה של צעקה זו, והרי ניתן ג"כ להתפלל בניחותא. ואליבא דאמת אכן ישנם הרבה דרכים למקום, וישנם כמה מיני מוחין, וכבר ניתן להלך גם בדרך עבודה הבאה בניחותא, ובודאי לא בכל עת צריך לעורר צעקות. אולם מי שתמה על עצם צעקה זו, ה"ז מורה כי הוא איננו מבין שום דבר, שהרי דבר פשוט הוא ביותר כי מי שידוע מה חובתו בעולמו, וכי מלחמת היצר ניטשת על ענייני נצחיות, והוא יודע כי הוא עלול להיכשל ח"ו, ולאבד את כל נצחיותו, אזי בודאי מוכרח הוא להסתובב עם צעקה עמוקה בלב כנגד היצר הרע הרוצה לתפסו ברשתו, וזהו צעקה עמוקה ונעלמת ביותר המתלווה אל כל עובד ה'. ופעמים צריכה צעקה זו

ענייני פרשת השבוע - פרשת נשא

טו, טו), ובה החל יהושע לכבוש את ארץ ישראל ע"ד מדרגת "צעקה הנערה המאורסה", ובחי' אין ודאי מושיע לה. דהנה יהושע הוא תלמידו של משה, ובמשה מציינו כי הוא בא אל הבאר שבאו אליו גם בנות יתרו, וכתוב בהו "ויבואו הרועים ויגרשו, ויקם משה ויושיעון" (שס ג, יז), ופירשו חז"ל (שמו"ר א, לז), דבר של גילוי עריות באו לעשות עמהן, ועמד משה והושיען, והיינו ממש כענין "צעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה", הוי לה מושיע. ולכן אמר יתרו אח"כ לבנותיו, "ואיו וכו', קראן לו ויאכל לחם" (שס פסוק כ), דהוא שאלם היכן הוא משה שעורר את בחי' אי"ן. וכמו"כ לח"ם בגימ' מזלא, וה"נ "קראן לו ויאכל לחם" היינו מכיין שמה רבינו יכול לעורר את סוד המז"ל שבבחי' אין. ובעיקר נמשך אליו כח זה בעת הסתלקותו, אחר שכבר השיג את שער החמישים שהם בבחי' סודות התורה, ואז הסתכל משה על ארץ ישראל, ובדעת זו קונים כלל ישראל את ארץ ישראל, וה"נ כיבוש יריחו שהוא מנעולה של ארץ ישראל בא מכח הארה זו של משה רבינו.

וצעקה זו מתגלית ג"כ ביום הכיפורים שהוא היום של מחיית עמלק, וכנודע מענין פורים איתקריאת על שם יום הכיפורים (מיקו"ז ט:), וכן ביום הכיפורים מסתיימים עשרה ימים ראשונים של השנה שיש בהם ר"מ שעות כמנין עמלק, וה"נ לכך אמרו חז"ל (יומא לט:), וכבר צעק אנא ה' ונשמע קולו ביריחו, דהכהן גדול ביום הכיפורים עורר את צעקת אנא ה', ונשמע קולו ביריחו, וע"י צעקה זו מתגלה אורו של מלך המשיח שיתגלה במהרה בימינו אמן.

י"ז), וכענין משיח שהינו יחידי. ומעתה הנה כאשר הפלשתים התגברו על ישראל, ואשר הפלשתים הם בבחי' רוח שטות דסט"א, וכנודע דפלשתים בגימ' תלת"ל, והוא רומז אל שערות הסוטה שהם שערות של רוח שטות, ולכן סותרים את שעה כאשר הרוח שטות התגברה עליה. וכמו"כ חזינן כי אבימלך מלך פלשתים ביקש לקחת את שרה, ועל כך אמר אברהם, "רק אין יראת אלקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי" (נלאטי כ, יא). וכן ביקש אבימלך ליקח את רבקה, ועל כך אמר יצחק "כי אמרתי פן אמות עליה" (שס כו, ט). ולעומת זאת בא שמשון להילחם עם הפלשתים, ולעורר את צעקה זו הבאה נגד הסט"א.

גילוי הצעקה הנעלמת אחר קרי"ם, אצל כיבוש אר"י, וביום הכיפורים

והנה אחר קריעת ים סוף אשר בו התעוררה צעקה זו כנ"ל, אזי באו ישראל מרתה, ונאמר בהו "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" (שמות טו, כג), ואזי בדקם ג"כ משה רבינו כבדיקת הסוטה הבאה ע"י מי המרים המאורים, וה"נ כתיב "ויורהו ה' עץ, וישלך אל המים, וימתקו המים" (שס פסוק כ"ה). ואח"כ באו אילימה, "ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים" (פסוק כ"ז), וה"נ התמר מורה על כלל ישראל שאין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים (סוכה מה:), ונרמז בו ג"כ ענין קידשה בתמרה מקודשת (קידושין יג), והוא ענין הקידושין אדעתיה דמשה, ואכהמל"ב.

ובבחי' זו באה ג"כ עיקר ירושת ארץ ישראל, שהרי יריחו עיר התמרי"ם הינה מנעולה של ארץ ישראל (נמר

מדור זה נתנדב לעי"נ
האשה החשובה מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה
נדבת משפחת דרו הי"ו

שיעור בספר מסילת ישרים

מחזור ד'

שיעור מ"ב (ב) - פרשת יתרו תש"פ

פרק י"ג - בביאור מדת הפרישות

נברא האדם כדי שיהיה רוחני, והיינו שיהיה לו קשר עם הקב"ה. שעל ידי שהאדם הוא רוחני הרי הוא נפגש עם הקב"ה. כי הנשמה היא חלק אלו-ה ממעל, והתענוגים הרוחניים הם תענוגים כאלו שבזה יש לו שייכות עם הקב"ה. שהרי מה הם תענוגים רוחניים, אהבת ה' ויראת ה' ודביקות, ומתיקות התורה והמצוות, קדושת המצוות ושמחת המצוות, וכל אלו הדברים הם קשרים של האדם עם הקב"ה.

וכאשר האדם ימלא את סיפוק הנפש בעניינים גשמיים, אזי קודם כל דבר הרי כבר יהיה שבע מגשמיות ולא יוכל לקבל הנאות רוחניות. ואף שסוף כל סוף ירגיש שחסר לו איזה דבר, שהרי סוף כל סוף הרי הוא נשמה, והנשמה לא תתן לו מנוח. אבל למעשה על ידי שילחם עם נשמתו ויהיה עוסק ומשוקע רק בגשמיות, יתעלם מצרכיו הרוחניים וידמה שדי לו בהנאותיו הגשמיות. וחוף מזה שהוא סתירה ואין זה הולך ביחד, כי אם חיים בעולם הזה אין חיים בעולם האחר.

אני ה' מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך

וכפי ששאל אותי פעם אחד מה איכפת לו להקב"ה שהאדם ינהה כל צרכו מאכילה גשמית כזולל וסובא, ואיזה דבר רע יש בכך, ולמה לא יסכים הקב"ה שיהנה האדם גם מהאי עלמא. ובאמת הרי כן רואים בצדיקים שיש להם מידת אהבת ישראל שכשהם מכניסים אורחים, ונמצא אצלם איזה אורח פשוט ומגושם והוא אוכל בפה מלא כזולל וסובא, שהצדיק עומד מן הצד ומחיה עצמו ומתענג לראות איך שיהודי נהנה כל כך. וכן ידוע על הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק זי"ע שהיה נותן ליהודים לאכול לחם עם חמאה ולשתות קאווע וכל מיני מעדנים,

בחירת האדם אם להתענג מדברים רוחניים או גשמיים

בהמשך לביאור ענין שבירת החומר והגוף. הנה האדם הוא מחובר מגוף ונשמה, והרי זה כמו אדם אחד שמורכב משני אנשים. והטבע של כל אדם וכל נברא שהוא מבקש הנאות ותענוגים, ומרגיש בעצמו הרגשת חסרון לתענוגים, ועל כן הוא מבקש למלא את חסרונו ואת החלל שהוא מרגיש בעצמו. ובדרך כלל האדם אינו כמו עץ יבש אלא נצרך להרגשה של חיות והנאה, ויש אנשים שהם כמו עצים יבשים ואינם נצרכים לשום תענוגים, והם אינם אנשים בריאים, כי האיש שיש בו חיות נצרך שיהיו לו איזה הנאות ותענוגים שיחיה בהם. ובזה עומד האדם בפרשת דרכים ויכול הוא ללכת בשני דרכי החיים, אם יחיה את חייו ויקבל את סיפוקו מאלו הדברים שהגוף נהנה מהם, או שיקבל את סיפוקו וחיותו מהדברים שהנשמה נהנית מהם.

והנה אם יחיה מתענוגי הנשמה, אזי לא יחסר לו כלום, כי מזה יקבל את כל סיפוקו, ואף לא יוכל שוב ליהנות מתענוגי הגוף, כי כבר יהיה שבע מתענוגי הנשמה ולא יהיה לו שום מחסור. ומלבד זה הרי זה סתירה בטבע, ואין זה דבר שצריך להסביר אותו כי כך הוא הטבע שהרוחניות והגשמיות הם שני דברים שאין באים כאחד, והם שני עולמות נפרדים, כי או שהאדם חי בעולם הרוחני וממילא הרי הוא נהנה מרוחניות, או שהוא חי בעולם הגשמי והוא נהנה מגשמיות, והכל תלוי באיזה עולם הוא חי.

וממילא אפילו אם נניח שהנאות הגשמיות לא יביאו אותו ליסורים ולתוצאות רעות, הנה פשוט הדבר שבוודאי

מסילת ישרים - שיעור מ"ב

דרך הגויים ואומות העולם, ואכמ"ל. אבל עכ"פ הא וודאי שהאדם מישראל שהוא חלק אלו-ה ממעל שנברא עבור הנאות רוחניות הרי הוא צריך להיות מקושר עם הנאות רוחניות, וזה צריך להיות ההנאה שלו.

עבודת הסיגופים להרגיל את הגוף שלא יהיה מקושר עם הגשמיות

ועל כן היה רגיל אצל עובדי ה' לסגף עצמם, דהיינו כמו טיפול (טערעפי) שעושים עם הגוף לחנך ולא לפי אותו שיהיה רגיל שלא יהיה מקושר כל כך עם גשמיות, ועם הזמן יוכל להסתפק במיעוט גשמיות, ולא יצטרך לכל כך הרבה גשמיות. ומה שיוכל לסבול צער גשמי זה ינתק לאט לאט את הנפש שלא יהיה מקושר עם הנאות גשמיות. וזה ישפיע על כל מהלך המחשבה שלו ועל כל ההרגשים שלו שיהיה ברור אצלו שהוא פרש מהעניינים הגשמיים ולא בהם מצא את סיפוק נפשו. כי כל נפש מחפשת ומבקשת סיפוק, ובדרך ממילא תבקש הנפש שלו מהיום והלאה את הסיפוק שלה ברוחניות. כי כבר קבע במחשבתו והרגשיו מחיצה שלא הנאות הגשמיות ישמחו אותו, ולא יהיה הסיפוק שלו מכל דבר שיש לו שייכות עם חומריות וגשמיות, וקבע בעצמו מחיצה והחליט בבירור שהוא אינו יכול ליהנות מגשמיות.

והנה ענין הסיגופים אינו ממש ענין הפרישות, אף שיש בהם כמה עניינים שווים. ועוד יש בענין הסיגופים שהוא מצד ענין התשובה, ועל דרך מה שציוותה התורה להתענות ביום הכיפורים. וכדמצינו בספרים הקדמונים שנתנו דרכי סיגופים עבור תיקוני עוונות. ואכמ"ל בביאור הענין, ובפשטות עניינו שיש סגולה מסויימת לזיכון וטהרת הנפש מעבירות על ידי סיגופים, ועל דרך שיש מציאות של עונשים וגיהנם שמטהר מעבירות, כך יכול האדם לקבל על עצמו סיגופים, ויש בזה סגולה מסויימת לטהר אותו מעבירות.

אבל כפי שנתבאר יש בזה גם ענין של פרישה מהגשמיות שלא להיות מקושר בגשמיות אלא ברוחניות, ושיחליף האדם את מציאות השאיפות והתענוגים שלו שיהיו לו שאיפות רוחניות ויפרוש מהגשמיות. ובדורות הקודמים היה זה ממש מעיקרי העבודה אצל כל אדם נעלה, שיעסוק בתעניות וסיגופים ופרישות מהגשמיות בכל האופנים.

בדורות הקודמים לא היה ריבוי גשמיות כל כך כמו בדורנו

וחוץ מזה שהיה זה דרך אצל עובדי ה', אזי גם פשוט כל מהלך החיים היה פעם כך ולא דווקא אצל עובדי ה', כי פשוט לא היה להם כל כך הרבה גשמיות, והעולם

והיה לו מזה הנאה גדולה כל כך והיה מחיה עצמו בכך, והיה מרגיש בזה תענוג של מצוה כמו שהולך לתקיעת שופר. ומדוע לא יוכל גם הקב"ה להתנהג כן, ולא יהנה כשאישי יהודי מתענג באכילתו. ומפני מה הקב"ה מצווה רק שיסתגפו וימעטו באכילה, וכיוצא בזה.

והתירוץ לזה הוא פשוט מאד, דהנה אותם צדיקים הרי לא עסקו אז לחנך ולהדריך את אותם היהודים שנתנו להם לאכול, ולא זה היה אז עבודתם, וממילא היו נהנים מאד בראותם איך יהודי אחר נהנה. אבל לו יצוייר שהיו מדריכים את בניהם ותלמידיהם איך להיות עובדי ה', ולאחר כל ההדרכות והלימודים שלימדו אותם את דרך ה', היו רואים איך שהבן שלהם, שצריך למלא את מקומם ולקבל קוויטלעך ולהיות פועל ישועות, אוכל מעדנים וזולל וסובא בפה מלא, בוודאי היה חורה להם הדבר מאד, איך יתכן שהבן שלהם מתנהג כך, הלא היו מקווים ממנו שיהיה פועל ישועות וכך הוא מתנהג. וכמו כן הרי הקב"ה הוא מחנך ומלמד להועיל ורוצה לזכך את כלל ישראל. ואמנם הקב"ה אוהב מאד את כל אדם מישראל, ושמוח כשטוב לו, אבל הקב"ה רוצה לזכך ולרומם את ישראל.

ובכן אין לשאול איזה דבר רע עשה אם הוא נהנה מדברים גשמיים. כי הרי זה כמו שנראה אדם מבוגר ובא בשנים ובעל שכל שמשחק במשחקי הילדים הקטנים, והוא יאמר שהוא נהנה מאד מזה. ויאמרו לו וכי השתגעת האם הינך ילד קטן. והוא בשלו יטען ויאמר אני נהנה מזה ומה איכפת לך שאני נהנה מזה. אבל כל בר דעת מבין שאין הדבר כן, כי אדם מבוגר ובא בשנים אינו נהנה מדברים כאלו, וכי אינו מבין לבד שהוא כבר אדם בר דעת, ואדם מבוגר ובא בשנים אינו נהנה מדברים כאלו.

וכיוצא בזה אדם שיש לו חלק אלו-ה ממעל, יש לו ליהנות מדברים אחרים, ואיך יכול הוא ליהנות מאותם דברים שהקוף והכלב נהנים מהם, הלא גם הקוף והכלב נהנים ממאכלים טובים וערבים ומתאוות גשמיות. וכמו שאמר אדם הראשון אני וחמורי נאכל באבוס אחד (פסחים קיח.). והרי יכולים ללכת ליער ולראות איך שכל החיות זוללים וסובאים ונהנים מאכילתם. ואיך יוכל האדם להיות כמו בהמה, הרי הוא מציאות של אדם, ואדם יש לו הנאות אחרות, ואדם מקבל סיפוק הנפש מהנאות רוחניות.

ואפילו מי שאינו צדיק וקדוש, ואפילו גוי להבדיל, אם הוא בעל נפש קצת הרי הוא נהנה מחכמות ומושכלות. והיו גם גויים שלא היו בעלי תאוות, וכמו שהיו מחכמי יון שפרשו לגמרי מהתאוות, כי פשוט לא נהנו מהתאוות הגשמיות. כי מי שהוא בעל שכל וחכם אפילו בחכמות חיצוניות הרי הוא נהנה הרבה יותר מדברי חכמה ממה שהיה נהנה בהנאות גשמיות. ואמנם הם עשו זאת כפי

מסילת ישרים - שיעור מ"ב

טוב לאדם לישן פחות מחמש שעות ולא יוכל להצליח כך, חוץ מיחידים ממש. והמידה הרגילה הוא לישון שש שעות או קצת יותר, ורק צריך להתרגל בדבר, ועם הזמן אחר ההרגל יראה שאינו צריך לישון הרבה כל כך.

וכן בענין האכילה יש את המידה הרגילה כמה שהאדם צריך לאכול, אבל בזמן הזה המידה הרגילה הוא יותר ממה שצריך, ואין צריך לאכול כל כך כמו שרגילים, ויכולים להתרגל קצת במיעוט אכילה. ואין המדובר מעשיית סיגופים, אלא שיכול האדם לאכול כדי שבעו וצרכו ואינו צריך לאכול באופן שימלא את בטנו. ואף אם בתחילה לא יהיה כל כך רגיל בזה, אבל עם הזמן יתרגל בזה לגמרי, ולא יצטרך ליותר מזה, כי באמת אין צריך לריבוי אכילה כל כך.

ומי מדבר מעניינים החיצוניים שאף אין נכנס כלל בגדר הנאה אלא בגדר רגילות, שרואים היום בחורים שמצחצחים עצמם ומסלסלים במסרקות את פאותיהם שיהיו נראים בתכלית היופי, וזה גורם לכמה דברים רעים וגירויי היצר, והוא מעורר את היצר הרע והתאוות. ובדורות הקודמים היה זה דבר רגיל ביותר שלא היה כלל ככל הדברים האלו ולא היו מקפידים כל כך על המראה החיצוני. וכמו כן רוב האנשים לא היה אף השיניים שלהם בשלימות, ולא היו רופאי שיניים ומיישרי שיניים כמו שיש היום. ואף שאמנם צריך לצחצח את השיניים וללכת לרופא שיניים כדי לשמור על בריאותם. אבל בוודאי שמה שבחור מצחצח ומייפה עצמו מלמעלה עד למטה ומסלסל בפיאותיו שיהיו יפים ונאים מאד וכו', וכן מה שנפרץ היום להתרחץ במקלחת זמן ארוך ולמרק עצמו בתמרוקים שונים, שזה גורם להתגברות היצר הרע.

ומלבד זאת מה לו לצחצח כל כך את גופו, הרי מוטב לו יותר שינקה ויזכך את נשמתו, ולמה עושה הוא עסק גדול כל כך מהגוף. והגוף יכול להיות קצת באופן של 'בטלנות' ואין צריך לעשות ממנו עסק גדול כל כך. ויש ענין של פרישה מחומריות, שיפרוש האדם ככל יכלתו מחומריות. ובוודאי מנהג טוב הוא כשבחור ועובד ה' עושה לעצמו גדרים מסויימים, כגון שיש מאכלים ומעדנים מסויימים שאותם אינו אוכל, וכשרואה באיזה מאכל שהוא מגשם אותו יעשה לו גדר וימנע עצמו מלאכול מאכל זה, או שאינו עושה דבר מסויים, והוא בכלל מה שאמרו (יבמות כ.) קדש עצמך במותר לך.

וזה הכלל שביקש לעצמו דרכים אין לפרוש מגשמיות. ובזמן הזה הזניחו והתעלמו מחלק מסויים בעבודת ה', שבדורות הקודמים היה זה חלק גדול ועיקרי, ואמנם היום לפי מצב הדור אין זה צריך להיות מן הסתם חלק גדול ועיקרי כל כך, ומן הסתם יש חלקים גדולים שצריך לתת עליהם יותר את הדגש, אבל עם כל זה אין צריך להתעלם

הגשמי לא סיפק כל כך הרבה גשמיות כמו בזמן הזה. ואפילו מי שלא היה בדרגת עבודת הסיגופים אזי בדרך ממילא היו לו סיגופים וחיי צער, ובפרט אצל איש יהודי, שכל דבר היה כרוך בקשיים מרובים.

וכגון כשהיה אדם הולך למקוה, הרי לא היו מקוואות חמים ונקיים כמו שיש היום, ולא היו רוחצים בכל מיני תמרוקים המריחים. וגם ממה שאני זוכר מילדותי לא היו מקוואות נקיים כל כך כמו שיש היום, ובדרך כלל היו מי המקוה מלוכלכים, ולא היה כלל פילטע"ר במקוה אלא היו מחליפים את המים פעמיים בשבוע, וכן לא היו שמים במקוה את כל החומרים ששמים היום. ומי מדבר מהדורות הקודמים ביורא"פ שאפילו בערים הגדולות היה מקוה חם רק פעם אחת בשבוע, והיו מקומות שלא היה בכלל מקוה והיו צריכים לטבול בנהר. ובדרך ממילא כל אדם שהלך למקוה היו לו סיגופים.

וכן כמעט שלא היה לכל אחד בבית חימום כראוי, ורק בבתי המדרשות הגדולים היה חימום. וגם החימום שהיה אז לא היה בדמיון כלל למה שיש היום, ועם כל החימום היה עדיין שורר קור. וברוב הבתים לא היה חימום כלל, והיו צריכים להתעטף בבגדים ובכסות בימות החורף, וכך היו יכולים ללמוד לפנות בוקר. והרחובות היו מלאים טיט ורפש, ולא היו דרכים סלולות כראוי ללכת בהם. וכן בלילה לא היה רק אור הנרות, וגם כשכבר היה עלעקטרי"ק לא היה זה כלל כדוגמא שיש היום. ונמצא שבדרך ממילא היה לכל אחד סיגופים, וכל מציאות החיים לא סיפקה כל כך הרבה נוחיות ורווחה ולוקסוס כמו שיש היום, שבכל דבר ודבר יש נוחיות ורווחה במידה מרובה ביותר, ובוודאי שזה גורם שיהיה האדם מקושר ביותר בגשמיות.

וכיון שרואים שמאת ה' היתה זאת, כבר אמרו גדולי ישראל שנראה מזה שאין רוצים היום להשים לחץ יותר מדי על הגוף, כי בדור הזה האנשים הם חלשים מאד, וגם העצבים חלשים מאד. ועל כן אין רגיל כל כך היום לעשות עיקר מענין הסיגוף וחינוך הגוף לצער וסיגופים. אבל למעשה הרי כל דבר יש לו מדריגות, ומדריגה מסויימת של פרישות מגשמיות צריך להיות בכל הדורות ואף בדורנו זה.

במיעוט תענוג

וכגון בחור שישן שמונה שעות בלילה, יכול הוא להתרגל למעט בשנתו, כי רוב האנשים אינם צריכים ליותר משש ושבע שעות ביום. ואמנם אפשר ששונה הדבר אם רואה הוא שאינו יכול, אבל מן הסתם בקצת רגילות יוכל כל אחד להתרגל למעט משנתו. ויש שיכולים להסתפק אף בפחות משש שעות. ואמנם על פי רוב אין

מסילת ישרים - שיעור מ"ב

הוצאות החתונה צריכות להיות למעלה ראש, כי סבורים שצריכים לכל דבר, וצריך שיהיה לו השטריימל המהודר ביותר, והדירה והרהיטים הנאים ביותר, והכל צריך להיות על צד היותר טוב ואסור שיחסר לו מאומה. אבל כשמגיע לרוחניות, אין מוכרח שיהיה לו את תפילת השחרית הטובה ביותר.

ההתייחסות בחמימות לדברים רוחניים ובקרירות לדברים גשמיים

וזה הוא הדבר שביאר כאן במסילת ישרים שירגיל האדם עצמו במידת הפרישות, ואף שהמסילת ישרים מבאר ענין זה בעיקר מצד סייג לעבירות, אבל הענין אחד הוא להתרגל במידת הפרישות ולהיות מקושר ברוחניות, שהשאיפה והתענוג וסיפוק הנפש שלו יהיה ברוחניות. ואילו לעניינים גשמיים יתייחס בקרירות ולא יהיה צריך להם כל כך הרבה, רק מהיכי תיתי. וכל זה הוא ידיעה חשובה ונחוצה לבחורים בזמן הזה שאין יודעים כלל מענין זה, וגם אם אפשר שיש להם ידיעה מזה, אבל לא בדרגת הידיעה הנכונה מחמת שרגילים כל כך בזמן הזה בדרך אחר. וידיעה זו היא ידיעה חשובה ונחוצה לעובדי ה', וכל הקונה השקפה זו בנערותו עוד יהיה לו תועלת הרבה מזה. וכן צריך להביא דבר זה לידי מעשה, להתרגל בכך שגשמיות אינו דבר נחוץ כל כך, ויתייחס בקרירות לכל דבר גשמי, ולרוחניות יבער בלהט יקוד אש.

ועל דרך זה איתא בספרים (בינה לעתים דרוש א) במה שארז"ל הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים, והקשו בתוספות (מגילה כה. ד"ה הכל) דהא במקום אחר (כתובות ל.) אמרינן הכל בידי שמים חוץ מצנים ופחים. וביארו שגם צינים פחים הוא בכלל יראת שמים, ד'צינים' היינו לאיזה דבר יתייחס בקרירות, ו'פחים' היינו לאיזה דבר יתלהב ויהיה חם לבו בקרבו. שכשמגיע לגשמיות צריך להיות קר, ולא יהיה איכפת לו כל כך מה יש לו. ורק ברוחניות יהיה לו שאיפה שיהיה לו את הכל. ורואים שהמון העם בפרט בזמן הזה כשמגיע לדברים רוחניים הם מסתפקים במועט לצאת ידי חובתם, ועוד מבקשים כמה היתרים מרבנים, ואומרים שאין צריך לצאת ידי כל הדיעות. אבל כשמגיע לגשמיות צריך שיהיה מותאם ויצאו ידי כל הדיעות. וזהו סימן על האדם שהוא איש גשמי והוא מקושר בגשמיות ואינו איש רוחני.

ובענין זה מסופר שהאדמו"ר מהרש"ב מליובאוויטש זי"ע שמחמת חולשת גופו היה צריך לדרוש ברופאים, והיה מגיע למקומות מרוחקים כגון בעיר ווין ששם היו הרבה מחסידי גאליציא. והוא היה מסתיר את עצמו והיה מתלבש כאיש פשוט שלא יכירו בו שהוא רבי, והחסידיים מגאליציא לא הכירו את האדמו"ר"ם ממדינת רוסלאנד. וכאשר היה

מזה לגמרי, ועצם מציאות הענין של פרישות מגשמיית וההרגל במיעוט גשמיית הוא דבר ששייך בכל דור ודור.

שלא להיות מקושר כל כך לצרכים הגשמיים

ובכלל זה הוא שיהיה האדם יכול להיות סבלן ולסבול אם חסר לו מהגשמיית שלו. וכגון שבזמן הזה אם יארע יום אחד שלא יתנו בישיבה לאכול ארוחה חמה כדבעי, אזי יאמרו כל הבחורים שאם אין נותנים לאכול אין יכולים ללמוד היום וילכו לביתם. אבל הרי בדורות הקודמים כשבחורים היו הולכים ללמוד בישיבה היו ממש רעבים ללחם, ורוב הישיבות לא נתנו לאכול לבחורים אלא היו אוכלים 'טעג' אצל בעלי בתים. ובדרך כלל גם הבעלי בתים עצמם לא היה להם הרבה לאכול, ורק לפעמים היה נתמזל להם מזלם שהיו אוכלים אצל בעל הבית עשיר. ולפעמים לא היה להם כלל אצל מי לאכול, ובאותו היום היו מסתפקים בפת לחם שנתנו להם, והיו יושבים ולומדים כל היום. ואילו היום מספיקים לבחורים אוכל כל צרכם, וכן צריכים לספק להם תחבורה (טרענספעיטעי"ן) שיוכלו להגיע לישיבה.

ואמנם כל זה צורך הדור הוא, אבל יש לדעת שכל כך כבר הורגלו בזמן הזה להיות מקושר לכל הצרכים הגשמיים, ואסור שיחסר שום דבר, עד שאם קורה וחסר איזה דבר, אזי נבוכים לגמרי ומרגישים שחרב עליהם עולמם והוא נורא ואיום. ואדם צריך לדעת ולהרגיל עצמו שאין מוכרח שיהיה לו כל הגשמיית תמיד, ואם קורה פעם שנחסר לו אחד מצרכיו הגשמיים לא אירע כלום. ומה שחסר לו הוא לימוד התורה, ותפילה טובה, ושבת טוב, אבל ארוחה טובה אינו חסר לו כל כך, ולא יקרה כלום אם ידלג פעם על ארוחה אחת. ואינו צריך להיות דבוק בגשמיית כל כך. ובענין זה צריך לעורר מאד בדור הזה, שבני הדור הזה נחשבים כמו 'עמי הארצות' בענין זה ויש בזה חסרון ידיעה כי אף אחד אינו מלמד דבר זה, ומשתדלים כל כך להשביע את רצונו של כל אחד ולמלא את כל צרכם, וחושבים שצריכים לכל דבר גשמי.

ותוצאות דבר זה הוא גם בשנים הבאות, וכגון מי שבאמת היה יכול שיהיה תורתו אומנותו, אבל כך לא יהיו לו כל צרכיו הגשמיים, ומכל שכן אם אשתו התרגלה שהיא צריכה לכל דבר, ועל כן יצטרך לצאת לעבוד. אבל כבר אמרו חכמים (אבות פ"ו מ"ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל. ומותר לאדם למסור ולוותר על איזה דבר גשמי בעבור הקב"ה, ואין מוכרח שיהיה לו כל דבר. וכל זה הוא רק מחמת שהורגל ונעשה משוקע כל כך בגשמיית, עד שנעשה אצלו כמושכל ראשון שמוכרח שיהיה לו כל דבר גשמי. ומהאי טעמא גם

מסילת ישרים - שיעור מ"ב

המפגינים וצועק בהפגנה זו, וניגש אליו הרב שוואדראן אליו ואמר לו מפני מה אתה צועק כל כך וכי מה בכך אם ישלמו קצת יותר מיסים...

וסיפר על זה בדרך משל, שהיה מעשה בשכונתו בירושלים שאיזה ילד בשם 'מאיר' שיחק ונפל ונפצע והתחיל לזוב ממנו דם, והבהילו אותו לבית החולים. ואם הילד היתה מבוהלת ומפוכדת מאד וצעקה מה יהיה עם 'מאיר' שלי. ואחת השכנות רצתה להרגיע אותה וצעקה לה אל תבהלי כל כך ואין זה נורא כל כך. לאחר כמה ימים אירע שהבן של אותה שכינה נפגע ונפצע גם הוא והבהילו אותו לבית החולים, ואז נעשתה אמו מבוהלת לגמרי, וכעת באה אותה האשה שבנה נפצע לפני כמה ימים להרגיע שאין זה נורא כל כך... ואמר הרב שבדרון חילול שבת הוא ה'מאיר'קה שלי' והעלאת המיסים הוא ה'מאיר'קה' שלך. וכל אחד נוגע לו לנפשו וכואב לו הדבר שלו.

ולענייננו, אצל עובד ה' הדבר שנוגע לו הוא קדושה ותורה ומצוות, ואם יחסר לו אחד מאלו הדברים ולא יהיה בשלימות הראוייה יהיה זה כמי שחרב עליו עולמו, ואילו על הגשמיות אינו חושש כל כך. ואצל האנשים הגשמיים הוא להיפך שבענייני הגשמיות צריך שיהיה הכל על צד היותר טוב בכל ההידורים לצאת את כל הדיעות, ואם יחסר להם דבר קטן אחד הוא נורא ואיום, ואילו ברוחניות יכולים להסתפק במה שהולכים בבית המדרש שברחוב ביתם, שהתפילה שם הוא מהיכי תיתי, וכן בשאר דברים הרוחניים אין צריך להיות בתכלית ההידור, ומסתפקים במה שיצאו ידי חובתם.

ובחרת בחיים

ועל דבר זה יש בחירה גדולה ויסודית לאדם שיבחר מהו מהותו, אם הוא נשמה או גוף, אם הוא מבקש שהשאיפות וההצלחות שלו וכל תשוקות החיים שלו יהיו ברוחניות או בגשמיות. ועל ענין זה מיוסד שער הפרישות, שיתנתק האדם ויתן גט כריתות לעניינים הגשמיים, ויקבע בעצמו שלא בעניינים הגשמיים תהיה שאיפתו ולא זה ישיב את רצונו ולא ישמח אותו ולא ימצא שם כלום, כי אין זה הענין שלו כלל, וחיייו הם רק חיי רוחניות, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה.

אתם בבית הכנסת בין מנחה למעריב היה יושב ביניהם והיה נהנה לשמוע את שיחם ושיגם איך שהם מדברים בדברי חסידות מתוך תמימות ואמונה.

פעם שמע שהם מספרים מהרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע שרצה פעם ללכת לטבול במקוה שהיה בראש ההר הגבוה, והיה קשה מאד לטפס עד ראש ההר. ובימות החורף כמעט שלא היה הדבר באפשרות, כי היה ההר מכוסה בקרח ושלג, והיתה דרך אחרת ארוכה יותר להגיע אל המקוה. אבל הרה"ק מפרימשלאן עלה מיד באותו הדרך הקשה בקומה זקופה והלך וטבל במקוה ולא נפל כלל. וכששאלוהו החסידים איך היה ביכולתו לעלות להר בלי ליפול. אמר להם, אם מאיר'ל (כפי שהיה דרכו בקודש לדבר מעצמו) מקושר למעלה אינו נופל למטה. וכאילו היה מקושר באיזה חבל עד למעלה ועל כן לא נפל.

לאחר מכן הלך הרש"ב לטייל כדרכו עם בנו האדמו"ר מהרי"צ מליובאוויטש, וסיפר המהרי"צ שראה שבמשך זמן מה היה אביו מהורהר וטרוד במחשבותיו ולא הוציא דבר מפיו. עד שנענה ואמר, 'או שמקושרים למעלה או שמקושרים למטה'. כלומר, שמפני שהיה הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן מקושר למעלה על כן לא היה מקושר למטה. כי כל אדם הוא מקושר במקום אחד, או שהוא מקושר אל הגוף או שהוא מקושר אל הנשמה, והרה"ק מפרימשלאן היה מקושר אל הנשמה. וזהו עבודתו של עובד ה' שצריך להיות מקושר אל הנשמה, והשאיפות והתענוגים שלו יהיו ברוחניות, וזה יהיה עיקר עניינו, ובזה לא יסתפק במועט. ואילו בעניינים גשמיים יהיה אצלו רק מהיכי תיתי.

ועל דרך זה שמעתי מהרב שלום שוואדראן זצ"ל, שהיה ידוע ומפורסם בדרשותיו הנפלאות, והוא האריך בזה נמלצות כדרכו. וסיפר שהיה פעם בהפגנה שהיתה בירושלים למחות כנגד חילול שבת, ובא שם איזה איש שהיה שומר תורה ומצוות אבל היה מהפשרנים יותר, והתריס לנגדם שאין זה דבר נאה ויאות להפגין ולצעוק בחוצות העיר, ומה בכך אם נוסעת איזה מכונית בשבת. לאחר כמה שבועות היה הפגנה אחרת בממשלה נגד הממשלה על העלאת המיסים. ונזדמן הדבר שהרב שוואדראן עבר שם ומצא את האדם הזה שעומד שם בין